

Широке впровадження результатів оперативного економічного аналізу неможливе без підготовки висококваліфікованих спеціалістів, які добре володіють теоретичними основами та практичними прийомами такого аналізу. Відповідно роботу економічної служби часто виконують некомпетентні в даній сфері спеціалісти, що набагато погіршує результати оперативного аналізу.

Ще одним елементом організації оперативного аналізу є пошук і використання системи показників даного аналізу. Ця система повинна відображати усі економічні процеси та результати діяльності банківської установи, які підлягають відповідному оперативному контролю. Завдяки побудові такої системи показників органи управління зможуть вчасно впливати на ситуації, що виникають. Це мінімізує ризики та покращить ефективність управління банківською установою.

Таким чином, організація оперативного аналізу банківських установ повинна формуватися й удосконалюватися з урахуванням значених проблем, що є необхідною умовою підвищення дієвості та ефективності проведення аналізу. І чим швидше дані проблеми буде вирішено, тим швидше будуть створені реальні умови для прийняття оперативних управлінських рішень, які забезпечать як надійність кожного банку зокрема, так і всієї банківської системи України.

О. В. Крухмаль, канд. екон. наук, доц.,

О. А. Криклій, канд. екон. наук, доц.,

ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"

СТРАТЕГІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ БАНКІВ УКРАЇНИ

Забезпечення якості кредитного портфеля банків набуває особливо значення в умовах, коли наслідки світової фінансової кризи, спаду світового господарства, економічної кризи в Україні призвели до суттєвого погіршення кредитоспроможності позичальників. Проблема поглиблюється недосконалим управлінням кредитними ризиками. Наслідком цього є суттєве погіршення якості кредитних портфелів, що не тільки ускладнює подальшу кредитну діяльність банку, а й негативно впливає на фінансову стійкість банків, їх конкурентоспроможність та довіру до банківської системи країни.

Проблемна заборгованість на балансах банків України залишається значною. За даними НБУ, обсяг простроченої заборгованості за кредитами українських банків на 1 вересня 2012 р. становив 76,614 млрд. грн. і становить приблизно 11 %. Проте, на думку фахівців, проблемних

кредитів у 3 рази більше, а їх частка у кредитних портфелях перевищує 40 %. Найбільше проблемних кредитів у таких галузях, як торгівля, переробна промисловість, нерухомість та будівництво. Така значна частка проблемної заборгованості звужує кредитний потенціал банків.

Вищезазначені фактори призвели до зміни кредитної політики банків, зокрема переорієнтацію на консервативну стратегію (більш жорсткі вимоги до оцінки кредитоспроможності позичальників та забезпечення, зростання вартості кредитів, обмеження строків кредитування та пріоритет у наданні короткострокових кредитів).

На сучасному етапі значну увагу банки мають приділяти роботі з проблемною заборгованістю, яку доцільно поділити на два основні напрямки: роботу з її реструктуризації та ліквідації. Метод реструктуризації використовується банком першочергово і полягає в розробці спільного з позичальником плану заходів щодо повернення кредиту. Основними способами реструктуризації, що використовуються банками України в сучасних умовах, є кредитні канікули, зміна схеми погашення кредиту з класичної на ануїтетну, пролонгація кредиту, конверсія кредиту та процентів, списання пені та штрафних санкцій, зниження процентної ставки.

Банки очищують баланси від проблемних кредитів шляхом їх списання або продажу. За даними НБУ у червні 2012 р. проблемна заборгованість досягла мінімуму за останні два роки і становила 75,6 млрд. грн. Причому на кінець першого кварталу 2012 р. загальний обсяг проблемних кредитів становив 79,7 млрд. грн., а на 1 січня 2011 року ця цифра становила 83,5 млрд. грн. Зменшення проблемних кредитів перш за все пов'язане зі списанням проблемних кредитів за рахунок власних грошових коштів банків (завдяки податковій лібералізації за результатами домовленостей НБУ та ДПАУ в кінці 2011 р.) або продажем частки проблемних кредитів (як це зробили, наприклад, Банк Форум, УкрСиббанк, СведБанк, тощо). Проте такі дії для банку – це вимушений і часто неефективний спосіб роботи з проблемними кредитами. На думку рейтингового агентства Fitch Ratings, для удосконалення управління проблемною заборгованістю банкам України потрібна відповідна власна інфраструктура, зокрема підрозділи, що спеціалізуються на стягненні заборгованості та реалізації застави.

Отже, банкам потрібно ретельно підходити до врегулювання проблемної заборгованості, застосовуючи як превентивні заходи, так і активізуючи роботу з покращення сформованого кредитного портфеля.

Крім того, процесу стягнення проблемної заборгованості буде сприяти подальший розвиток незалежних професійних учасників ринку, що займаються збиранням проблемних боргів.